כיתה ט' | חינוך פיננסי | שיעור 12 מתוך 14 | 45 דק' | מתאים לממלכתי וממלכתי-דתי

👷 זכויות נוער בעבודה

🎯 מטרות השיעור

- להכיר זכויות בסיסיות של בני נוער עובדים בישראל
- להבין את המושגים שכר, תלוש שכר ושעות נוספות
- לדעת איך בודקים זכויות ולמי פונים

🚪 פתק כניסה (2 דקות)

בתחילת השיעור כל תלמיד עונה על פתק, בלי ציון:

1. מי מכם עבד פעם (בייביסיטר, שליחויות, מכירה) או רוצה לעבוד בחופש? באיזו עבודה?
2. מה, לדעתכם, מגיע לעובד בסוף החודש מלבד הכסף?
3. האם מותר, לדעתכם, להעסיק בן 15 עד חצות? למה?

למורה: 1. אוספים על הלוח סוגי עבודות. 2. מחפשים: תלוש שכר, תשלום בזמן, הפסקות. 3. לא. לפי שני דפי משרד העבודה, נער שחוק לימוד חובה חל עליו לא יועסק בין 20:00 ל-08:00. (לבני 16 ומעלה שחוק לימוד חובה לא חל עליהם הכלל אחר, ושני הדפים לא מסכימים על שעת הסיום בבוקר, ולכן לא קובעים אותה בשיעור.) אין צורך לתקן עכשיו; הפתקים מראים למורה מה התלמידים כבר יודעים.

🔑 מושגי מפתח

חוק עבודת נוער

חוק שקובע כללים מיוחדים להעסקת בני נוער: גיל, שעות, סוגי עבודה ובדיקה רפואית.

שכר מינימום לנוער

השכר הנמוך ביותר שמותר לשלם לנער או לנערה, לפי גיל. הסכום מתעדכן מעת לעת.

תלוש שכר

מסמך שהמעסיק חייב לתת, ובו פירוט השכר, השעות והניכויים.

שעות נוספות

שעות מעבר ליום עבודה רגיל. אצל מבוגרים משלמים עליהן תוספת. לפי משרד העבודה, העסקת בני נוער בשעות נוספות אסורה: נער או נערה יעבדו לכל היותר 8 שעות ביום ולא יותר מ-40 שעות בשבוע (לבני 16 ומעלה, במקומות מסוימים, עד 9 שעות ביום).

📖 הסבר למורה

עבודה ראשונה היא חוויה חשובה: כסף ראשון, אחריות ועצמאות. בישראל יש חוק מיוחד שמגן על בני נוער בעבודה. בין השאר הוא קובע מאיזה גיל מותר לעבוד, מגביל עבודה בשעות הלילה ובעבודות מסוכנות, ודורש בדיקה רפואית לפני תחילת העבודה. לבני נוער יש שכר מינימום לפי גיל, והסכומים המעודכנים מתפרסמים באתרים הרשמיים.

כל עובד, גם צעיר, זכאי לתלוש שכר, לתשלום בזמן ולהפסקות. לבני נוער: אחרי 6 שעות עבודה מגיעה הפסקה של 45 דקות (מתוכן לפחות חצי שעה רצופה), אין "תקופת ניסיון" בלי תשלום – משלמים מהשעה הראשונה, והעסקה בשעות נוספות אסורה. גם עבודה בלילה מוגבלת; את השעות המדויקות בודקים בדף הרשמי של משרד העבודה. אם נער או נערה בכל זאת עבדו מעבר לשעות המותרות, מגיע להם תשלום על כל השעות, והמעסיק עבר על החוק. כדאי לרשום לבד את שעות העבודה ולהשוות לתלוש. אם משהו לא תקין, פונים קודם למעסיק בצורה עניינית, ואפשר להתייעץ עם ההורים ולבדוק את הזכויות באתרים הרשמיים של המדינה.

👩‍🏫 פעילות בכיתה

1. פתק כניסה (2 דקות): התלמידים עונים על שלוש שאלות קצרות (ראו למעלה).
2. פתיחה: 'מי עבד פעם או רוצה לעבוד בחופש?' אוספים על הלוח סוגי עבודות של בני נוער.
3. הסבר על זכויות בסיסיות ועל תלוש שכר. מציגים תלוש דמיוני פשוט שהמורה מכינה ומזהים בו חלקים.
4. בקבוצות: מקרים דמיוניים (לא קיבל תלוש, עבד עד מאוחר בלילה, התבקש להישאר מעבר לשעות המותרות ולא שולם לו) ומה עושים בכל מקרה.
5. מילוי דף העבודה.
6. כרטיס יציאה (2 דקות). מי שסיים מוקדם: ★ חלק אקסטרה למתקדמים בדף העבודה.

💡 הערות למורה

הפרטים בחוק (גילים, שעות וסכומים) מתעדכנים. לפני השיעור כדאי לבדוק את הנתונים העדכניים באתרים הרשמיים. המספרים בתרגילים דמיוניים ואינם שכר המינימום בפועל.

מקורות רשמיים (נבדקו 8.11.2026): מדריך זכויות בני נוער בעבודה – משרד העבודה · זכויות בני נוער עובדים · שכר מינימום לבני נוער. שימו לב: שני דפי משרד העבודה מציינים שעת סיום שונה להגבלת עבודת לילה לבני 16+ (06:00 או 08:00) – לכן בשיעור לא נקבעה שעה מדויקת.

❓ שאלות תרגול (בודקים בלחיצה)

1. מה זה תלוש שכר?

חוזה עבודה | מסמך עם פירוט השכר, השעות והניכויים | קבלה מחנות | תעודת זהות

2. שכר מינימום לנוער:

לא קיים | נקבע לפי גיל ומתעדכן | זהה לכל המבוגרים תמיד | נקבע על ידי העובד

3. מה הצעד הראשון כשיש בעיה בשכר?

להתפטר מיד | לפנות למעסיק בצורה עניינית עם הרישום | לפרסם ברשת | לא לעשות כלום

🎟️ כרטיס יציאה (2 דקות)

בסוף השיעור כל תלמיד כותב על פתק:

1. כתבו שתי זכויות של נער או נערה שעובדים.
2. מה תעשו אם התלוש לא מתאים לשעות שרשמתם?

תשובות אפשריות: 1. למשל: תלוש שכר, שכר מינימום לנוער לפי גיל, תשלום בזמן, הפסקות, הגבלה על עבודה בלילה, איסור על העסקה בשעות נוספות. 2. לפנות למעסיק בצורה עניינית עם הרישום, לשתף את ההורים, לבדוק את הזכויות באתרים הרשמיים.

📝 בדף העבודה

פתק כניסה, 5 תרגילים, ★ חלק אקסטרה למתקדמים וכרטיס יציאה. מחוון מלא בעמוד השני. למתקשים יש דף עם תמיכה: מחסן מילים, שאלות הקפה ומשפטי פתיחה.

המידע כללי ואינו ייעוץ פיננסי או משפטי מותאם אישית. כל המספרים והשמות בשיעור דמיוניים.

מחוון: זכויות נוער בעבודה

🚪 **פתק כניסה:** 1. אוספים על הלוח סוגי עבודות. 2. מחפשים: תלוש שכר, תשלום בזמן, הפסקות. 3. לא. לפי שני דפי משרד העבודה, נער שחוק לימוד חובה חל עליו לא יועסק בין 20:00 ל-08:00. (לבני 16 ומעלה שחוק לימוד חובה לא חל עליהם הכלל אחר, ושני הדפים לא מסכימים על שעת הסיום בבוקר, ולכן לא קובעים אותה בשיעור.) לקבל כל תשובה סבירה; הפתק לא נבדק בציון.

1. ב. כן, גם לעובד צעיר
2. ב. לרשום לבד את שעות העבודה ולהשוות לתלוש
3. 3 כפול 5 = 15 שעות. 15 כפול 30 = 450 ₪.
4. למשל: תלוש שכר, שכר מינימום לנוער, תשלום בזמן, הגבלת עבודה בלילה ומספר שעות העבודה, הפסקות.
5. לבדוק ברישום השעות ובתלוש, לפנות למעסיק בצורה עניינית, לשתף את ההורים ולבדוק את הזכויות באתרים הרשמיים.

★ חלק אקסטרה למתקדמים

6. חסרות 4 שעות: 4 כפול 32 = 128 ₪. פנייה עניינית: "שלום, לפי הרישום שלי עבדתי 36 שעות בחודש, ובתלוש מופיעות 32. אשמח שנבדוק יחד ונתקן. מצרף/ת את הרישום." (בתלוש של נוער יש לעיתים ניכויים; כאן הם 0 לשם הפשטות.)
7. למשל: בני נוער צריכים זמן ללימודים ולמנוחה; הם עדיין מתפתחים; קל יותר לנצל אותם כי הם פחות מכירים את הזכויות. הכלל שמצאו: לבדוק שהוא מנוסח נכון ושיש מקור רשמי.

🎟️ **כרטיס יציאה:** 1. למשל: תלוש שכר, שכר מינימום לנוער לפי גיל, תשלום בזמן, הפסקות, הגבלה על עבודה בלילה, איסור על העסקה בשעות נוספות. 2. לפנות למעסיק בצורה עניינית עם הרישום, לשתף את ההורים, לבדוק את הזכויות באתרים הרשמיים.

נכתב על ידי טאב · נוצר בבינה מלאכותית